

Krámer Lili

Börtön helyett: alternatív szankciók Magyarországon és Európában

A kutatás „A szabadságvesztés büntetés alternatíváihoz való egyenlő esélyű hozzáférés előmozdítása” című nemzetközi projekt keretein belül valósul meg. A projektet a Penal Reform International (PRI) koordinálja, abban a Magyar Helsinki Bizottság partnerként vesz részt a portugál Coimbra-i Egyetemmel (UC) együtt.

A [projekt](#) az Európai Unió anyagi támogatásával jött létre.

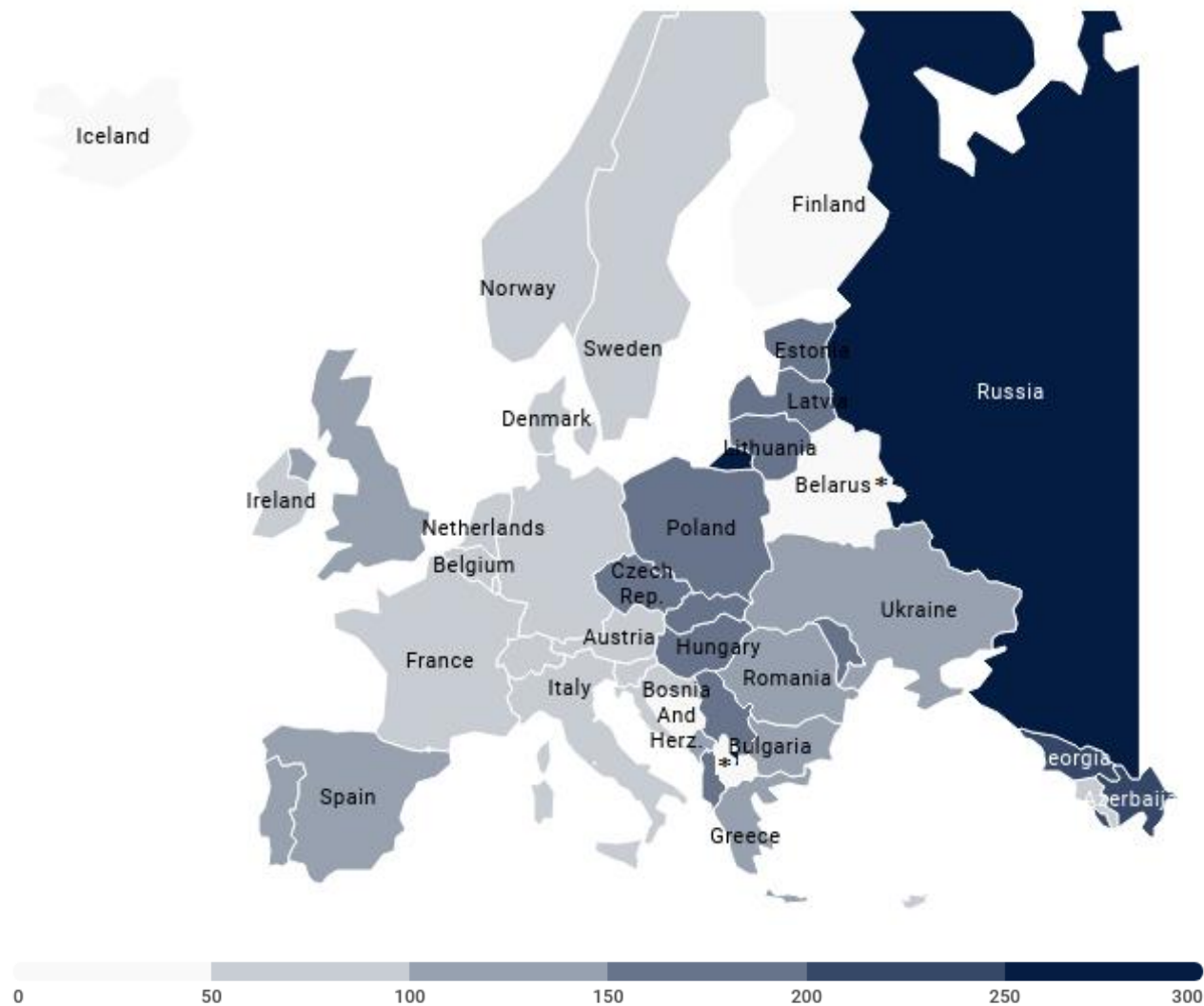
Tartalmaért a kizárólagos felelősséget a szerzők viselik, az semmilyen vonatkozásban nem tekinthető úgy, mint amely az Európai Unió álláspontját tükrözi.

INSTITUTO JURÍDICO
FACULDADE DE DIREITO
UNIVERSIDADE DE
COIMBRA

Az európai börtönnépesség 2021-ben

Forrás: Aebi, M. F., Cocco, E., Molnar, L., & Tiago, M. M. (2022). SPACE I - 2021 – Council of Europe Annual Penal Statistics: Prison populations. Council of Europe.

Kutatási módszerek

- *Szabadságelvonnással nem járó büntetések és intézkedések az Európai Unió tagállamaiban ([Coimbrai Egyetem](#))*
- 22 országjelentés (kimaradt Ausztria, Luxemburg, Spanyolország, Szlovákia és Szlovénia):
 - jogszabályi keretek;
 - gyakorlati alkalmazás;
 - a sérülékenység tényezője;
 - a világjárvány hatása;
 - a szabadságvesztés alternatíváinak jövőbeli kilátásai.
- Közérdekű adatok elemzése
- Félig strukturált interjúk
- Normaszövegek, egyéb források

Alternatív szankciók az Európai Unió 22 tagállamában

- **folyamatosan nő** az alkalmazásuk aránya, leggyakoribbak a felfüggesztett büntetések és a pénzbüntetés
- a büntetési tételkeretek tartalmazzák a pénzbüntetést
- a **pénzbüntetés** felfüggeszthetősége ritka, de létezik (Németo.)
- **otthonában végrehajtott szabadságvesztés**
 - önálló büntetés (Belgium, Csehország)
 - a szabadságvesztés végrehajtásának egy formája (Horvátország, Dánia, Finnó., Franciao., Lengyelo., Portugália és Svédo.)
 - sérülékeny elítéltek – állapotos nők, 10 évnél fiatalabb gyermeket nevelő anyák, egészségügyi sérülékenységek – esetén (Ciprus, Görögo., Olaszo., Portugália)
 - „kivezető” intézkedés a szabadságvesztés utolsó szakaszában (Dánia, Finnó., Mo.)

Érdekes tagállami gyakorlatok és a nemzeti szakértők tapasztalatai

- **Kötelező alkalmazás**

- 3 évig terjedő szab.veszt. minden esetben otthon (Belgium)
- 6 hónapig terjedő szab.veszt. helyett közérdekű munka (Horváto.)

- **Sorrendhez kötöttség**

- **Nem teljesítés**

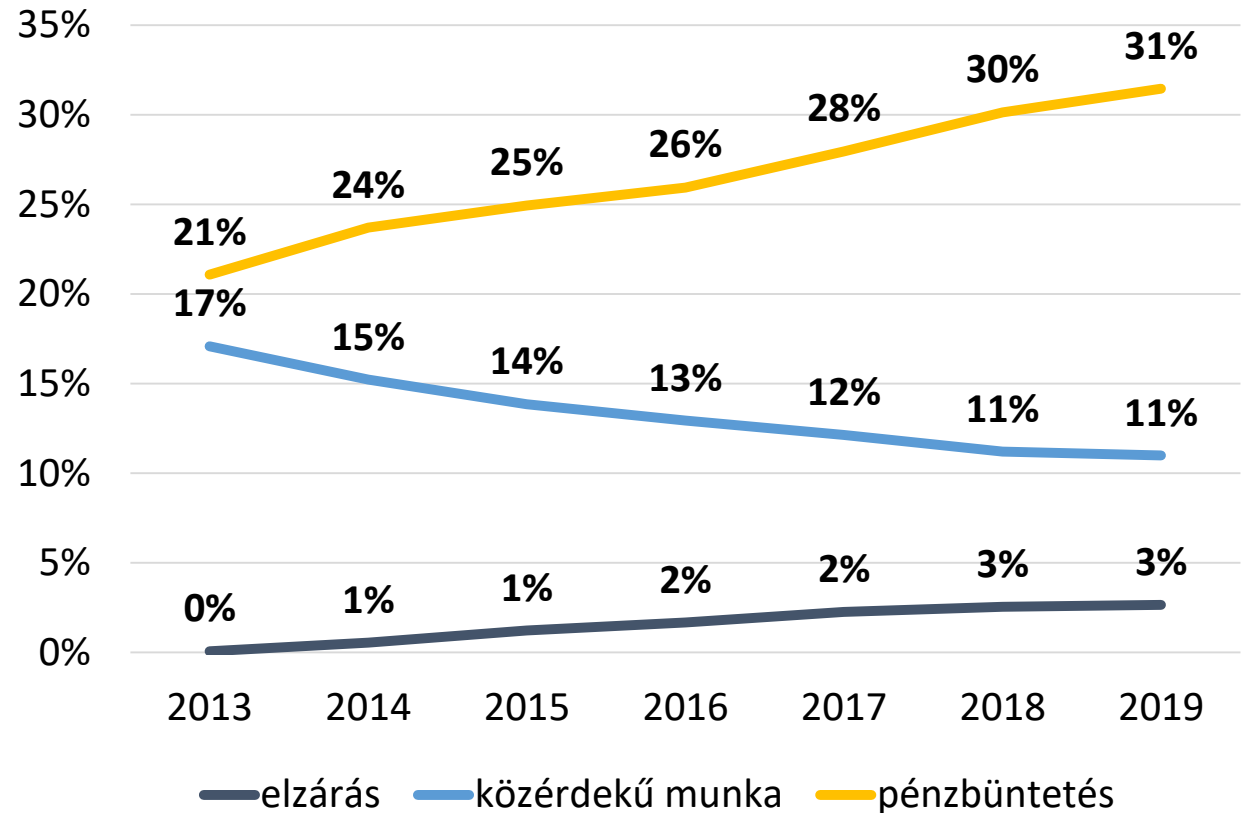
- nem minden országban automatikus a szab.veszt.-re átváltoztatás (Görögo., Málta, Németo.)

- **A nemzeti szakértők tapasztalatai és javaslatai**

- Az alternatív szankciók széleskörű alkalmazását akadályozó tényezők
- Jövőbeli kilátások és javaslatok

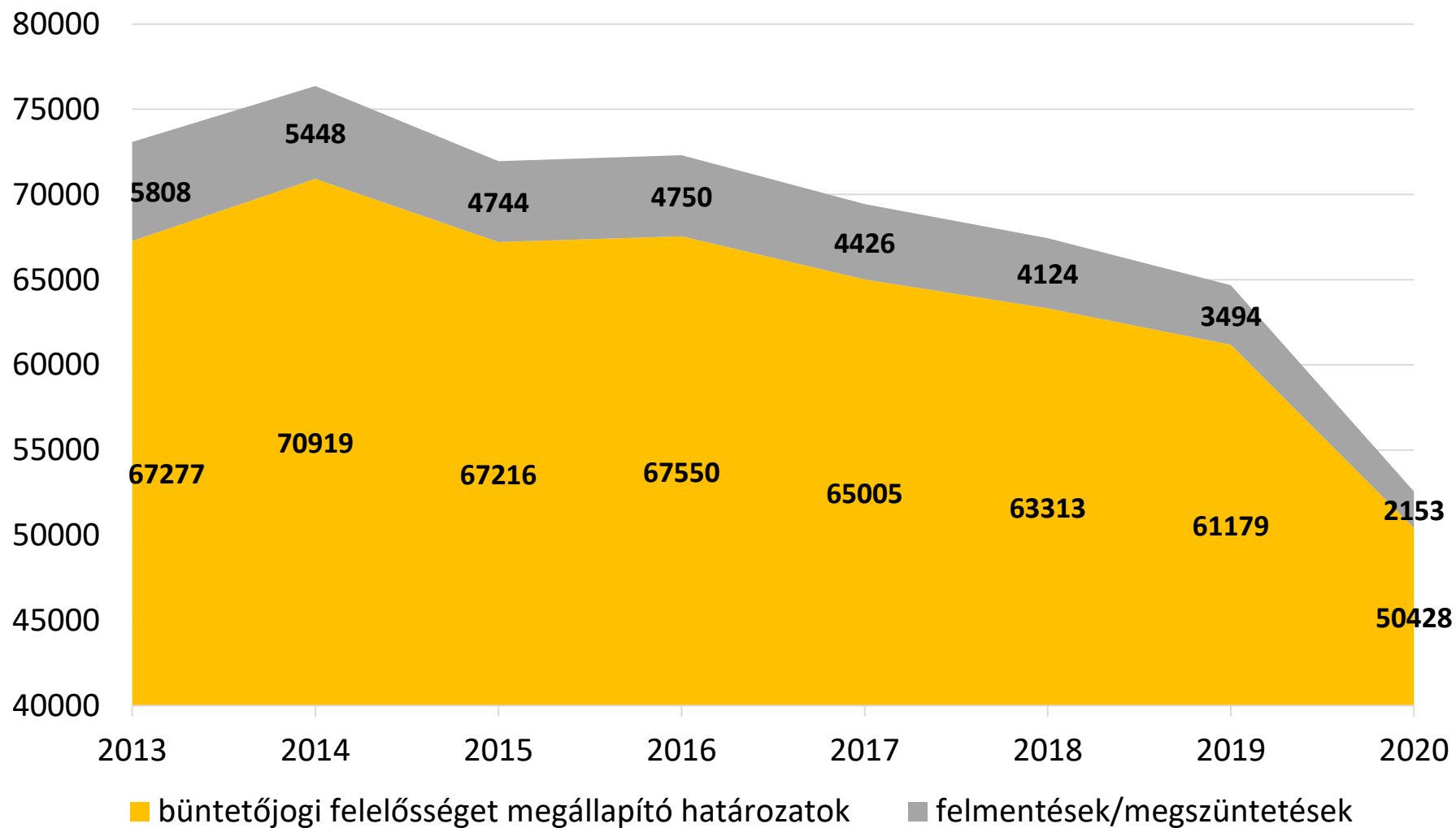
A magyar országjelentés főbb megállapításai

- A szabadságvesztés szankció kiszabásának aránya stagnált 2013 és 2019 között,
- még mindig szabadságvesztés-centrikus a magyar büntető igazságszolgáltatás és a börtönnépeség is nő,
- konzervatív gondolkodásmód,
- bírói egyéni attitűdnek nagy a szerepe,
- domináns a pénzbüntetés,
- az egyéniesítés hiánya az alkalmazás és a sikeres végrehajtás gátja,
- jelentős problémák a korai szabadítással.

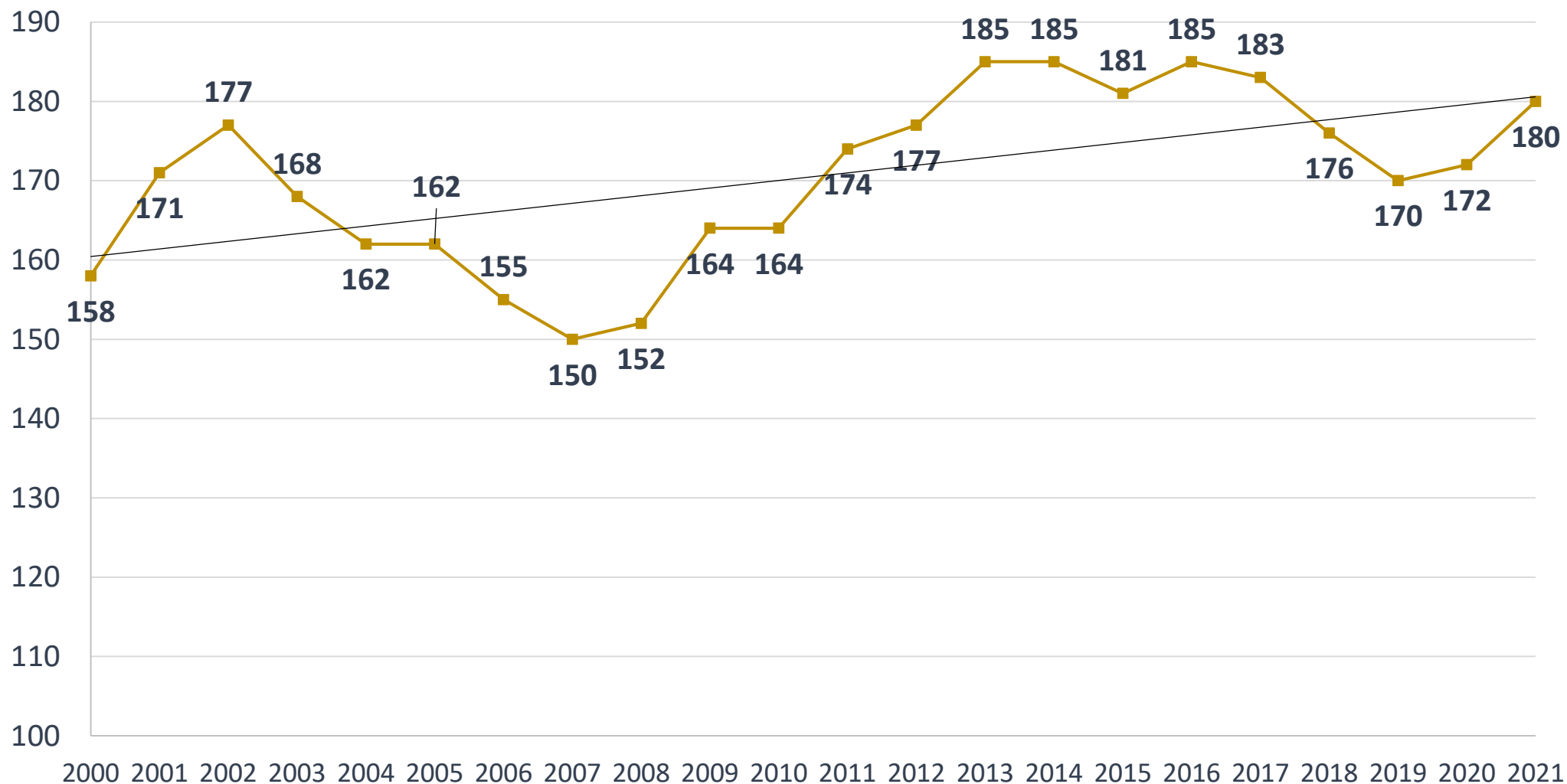

Forrás: Országos Bírósági Hivatal: A jogerősen befejezett büntetőeljárások vádlottainak statisztikai adatai 2013-2019

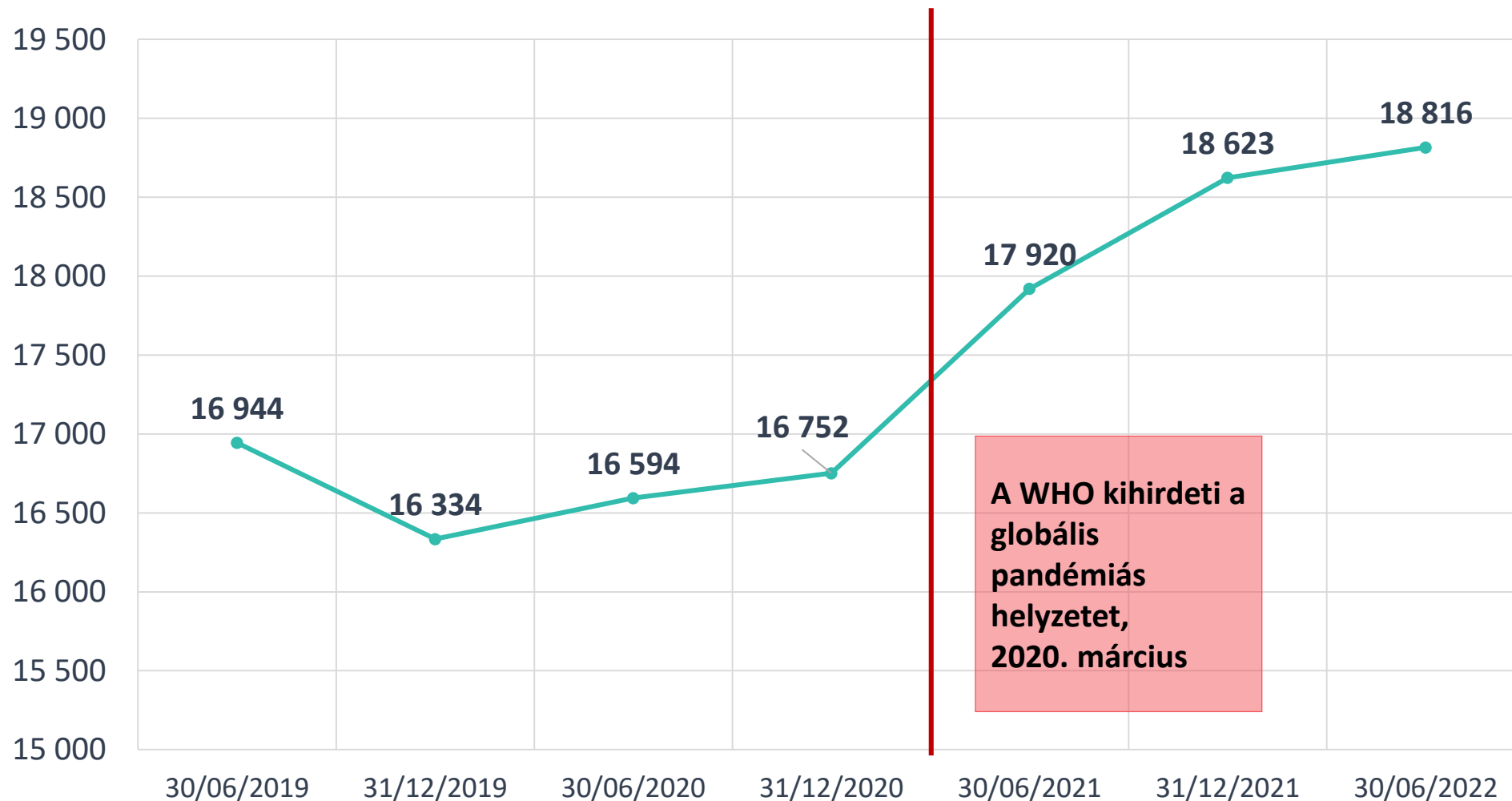
A jogerősen befejezett büntetőeljárások vádlottainak adatai

Fogvatartottak százezer lakosra jutó száma Magyarországon 2000-2021

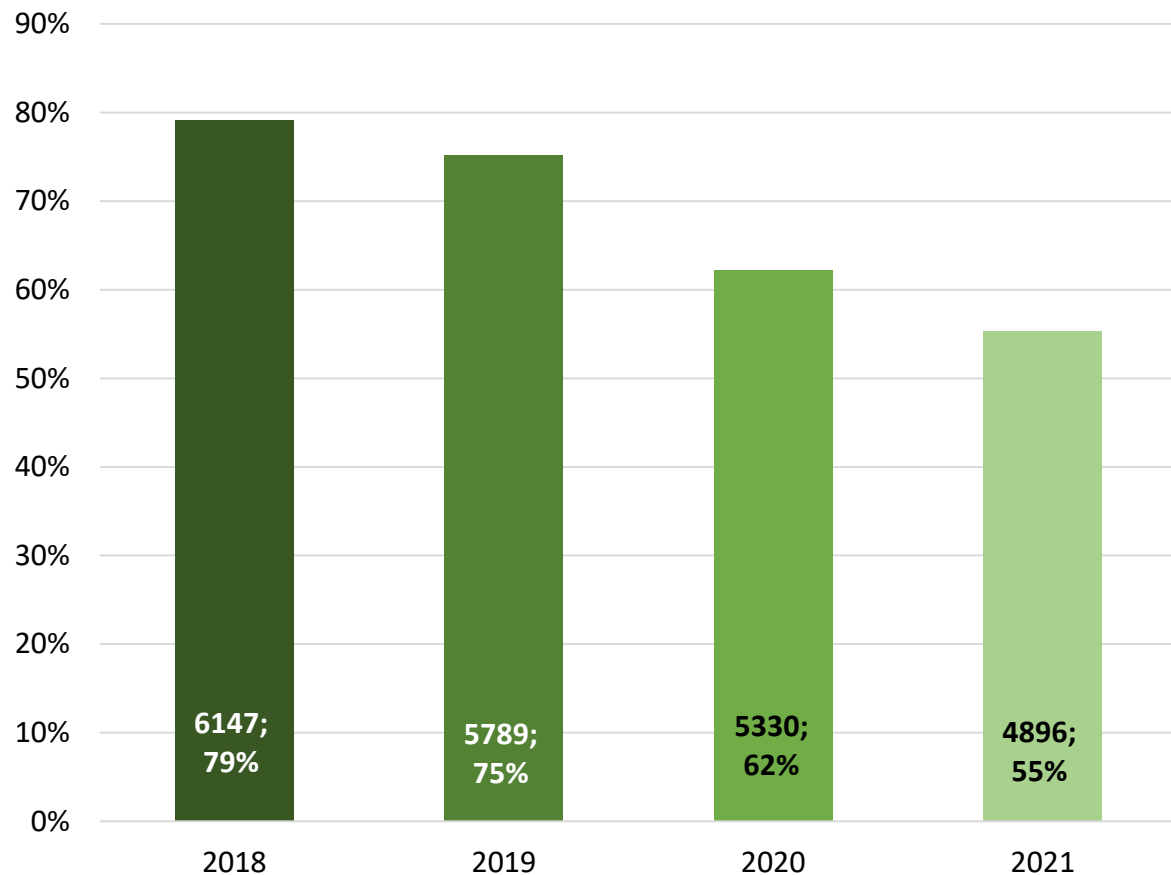

Fogvatartottak száma: félévenkénti adatok 2019-2022

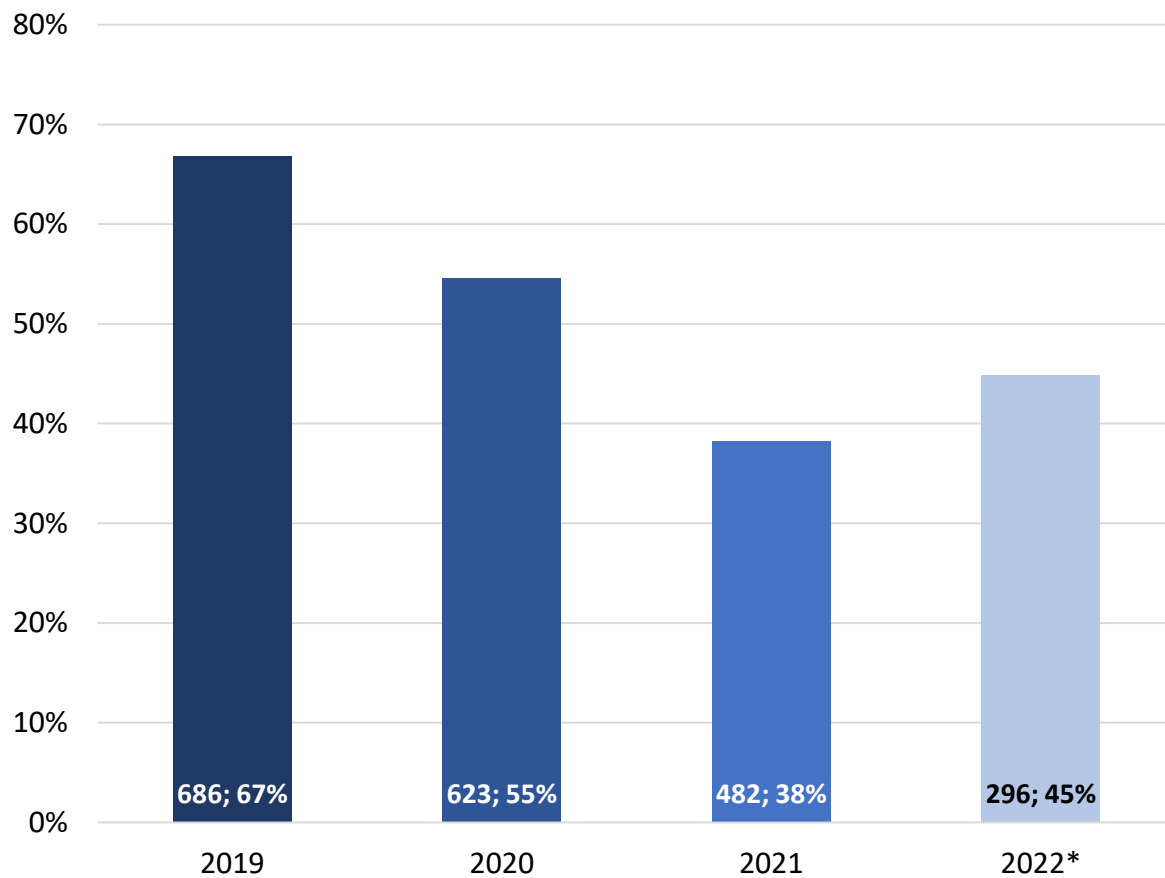

A börtönnépesség növekedésének egyik oka: a korai szabadításhoz való alacsonyabb mértékű hozzáférés

Feltételes szabadságra bocsátás

Reintegrációs őrizet

*2022. január 1. és július 31. között

A börtönpopuláció akut növekedésének okai

- 2020-tól nő a letartóztatottak száma, nőtt a letartóztatások hossza;
- a szabadságvesztések hossza is nőtt;
- csökkent a korai szabadítás jogintézményeihez való hozzáférés:
 - a feltételes szabadságra bocsátás feltételeinek szigorítása hatással lehetett az ítélkezési gyakorlatra azok esetében is, akiknek adható a kedvezmény;
 - a reintegrációs őrizet elrendelésének száma 2018 óta csökken (2018: 682; 2021: 509)
- 2018-tól ugrásszerűen nőtt az szabálysértési elzárás és az elzárás mint büntetőjogi jogkövetkezmény hatálya alatt állók száma (2018: 392; 2021: 1125);
- a szabadságvesztés alternatívái nincsenek kihasználva (PB nőtt, de KM és jóvátételi munka 2013-2019 között már csökkenő tendenciát mutatott).

Főbb javaslataink

- „A jó szociálpolitika a legjobb kriminálpolitika” Franz von Liszt
- pártfogó felügyelői vélemények szélesebb körben
- szorosabb szektorközi együttműködések:
 - büntető igazságszolgáltatás,
 - szociális ellátórendszer,
 - önkormányzatok,
 - egyházak,
 - civilek.
- az intézményrendszer fejlesztése:
 - pártfogó felügyelői szolgálat kapacitásbővítése
 - módszertani iránymutatás és támogatás
- rendszeres és széleskörű adatgyűjtés, adatelemzés

Köszönöm a figyelmet!

lili.kramer@helsinki.hu